

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет права, публічного управління та
національної безпеки
Кафедра економічної теорії, інтелектуальної
власності та публічного управління

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

МАЗУРКЕВИЧ ВОЛОДИМИР СЕРГІЙОВИЧ
(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

УДК 35.07:343.8

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ

(тема роботи)

281 «Публічне управління та адміністрування»
(шифр і назва спеціальності)

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр
кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело

В. С. МАЗУРКЕВИЧ
(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи:
СИМОНЕНКО Леся Іванівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

кандидат економічних наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Житомир – 2024

Висновок кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

за результатами попереднього захисту: **МАЗУРКЕВИЧА Володимира Сергійовича** допущено до захисту

Протокол засідання кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління № ____ від «____» вересня 2024 р.

Завідувач кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

к.е.н., професор _____ (науковий ступінь, вчене звання) Валентина ЯКОБЧУК (підпис) (власне ім'я, прізвище)

«____» вересня 2024 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти МАЗУРКЕВИЧ Володимир Сергійович захистив (прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:
сума балів за 100-бальною шкалою _____
за національною шкалою _____

Секретар ЕК

_____ (науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

Настасія ПУГАЧОВА (власне ім'я, прізвище)

АНОТАЦІЯ

МАЗУРКЕВИЧ В. С. Організація діяльності виконавчої служби – кваліфікаційна робота на правах рукопису. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» – Поліський національний університет, Житомир, 2024.

У сучасних умовах управлінських змін важливу роль у забезпеченні ефективності державного управління відіграє організація діяльності виконавчої служби. Дана стаття присвячена аналізу ключових аспектів організації виконавчої служби, включаючи її структуру, функції та процеси. Обговорюється, як ефективна організація цих процесів може вплинути на якість виконання завдань, забезпечення правопорядку та реалізацію державної політики. Особлива увага приділяється питанням оптимізації ресурсів, вдосконалення внутрішніх процедур та підвищення професійного рівня персоналу. Розглядаються сучасні виклики, з якими стикається виконавча служба, та пропонуються можливі стратегії для їх подолання. Стаття також висвітлює роль інформаційних технологій у підвищенні ефективності виконавчої служби та надає рекомендації щодо подальшого розвитку цієї важливої структури.

Ключові слова: виконавча служба, організація діяльності, управлінські процеси, ефективність, внутрішні процедури, оптимізація ресурсів, інформаційні технології.

ANNOTATION

MAZURKEVYCH V. Organization of Executive Service Activities – qualification work manuscript. Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 281 "Public Management and Administration" – Polissia National University, Zhytomyr, 2024.

In the context of modern management changes, the organization of executive service activities plays a crucial role in ensuring the effectiveness of public administration. This paper is dedicated to analyzing the key aspects of organizing executive services, including its structure, functions, and processes. It discusses how effective organization of these processes can impact task execution quality, law enforcement, and the implementation of government policies. Special attention is given to issues of resource optimization, improvement of internal procedures, and enhancement of personnel professionalism. The paper also addresses contemporary challenges faced by executive services and suggests possible strategies for overcoming them. Additionally, it highlights the role of information technology in increasing the efficiency of executive services and provides recommendations for further development of this important structure.

Keywords: executive service, organization of activities, management processes, efficiency, internal procedures, resource optimization, information technology.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ	10
1.1. Становлення та історичний розвиток ДВС України	10
1.2. Правове забезпечення діяльності Державної виконавчої служби України	12
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	16
РОЗДІЛ 2. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ	17
2.1. Роль ДВС України у забезпеченні реалізації правосуддя	17
2.2. Співпраця Державної виконавчої служби України з іншими державними органами	21
2.3. Правові обов'язки та відповідальність співробітників Державної виконавчої служби України	27
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	30
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ	31
3.1. Міжнародна практика у створенні та функціонуванні органів, що здійснюють виконання судових і адміністративних рішень	31
3.2. Актуальні проблеми адміністративно-правового статусу Державної виконавчої служби України та можливі шляхи їх вирішення	34
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	37
ВИСНОВКИ	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	40
ДОДАТКИ	46

ВСТУП

Актуальність обраної теми дослідження полягає в тому, що сучасні виклики, пов'язані з розбудовою ринкової економіки, реформуванням державного управління, судово-правової системи, а також проведенням адміністративних реформ, зокрема в аспекті розмежування повноважень між центральними органами влади та місцевими органами самоврядування, значно ускладнили функціонування державної служби.

За понад тридцять років незалежності України стало очевидним, що подальший прогрес можливий лише за умови створення надійної правової бази для державно-службових відносин. У контексті судово-правової реформи особливого значення набуває перегляд виконавчого провадження та формування сучасної Державної виконавчої служби, яка повинна діяти відповідно до європейських цінностей.

Європейський суд з прав людини неодноразово наголошував на тому, що виконання судових рішень є невід'ємною частиною судового процесу, передбаченого ст. 6 Європейської конвенції з прав людини. У державах, що дотримуються принципу верховенства права, судові рішення не можуть залишатися невиконаними. Ця проблема стає особливо актуальною в Україні, де значна кількість скарг до Європейського суду з прав людини пов'язана з невиконанням судових рішень та рішень державних органів.

Основою для діяльності органів Державної виконавчої служби та приватних виконавців служить Конституція України, Закони України «Про виконавче провадження», «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», а також міжнародні договори, що були ратифіковані Верховною Радою України, та інші закони і нормативно-правові акти, прийняті на їх основі.

Дослідження діяльності Державної виконавчої служби України з точки зору адміністративного права є однією з важливих тем сучасних наукових досліджень. Однак, у рамках бакалаврської роботи висвітлення таких питань,

як роль Державної виконавчої служби у системі державної служби України та визначення її адміністративно-правового статусу, залишається недостатньо розробленим у науковій юридичній літературі.

Метою цього дослідження є визначення сутності адміністративно-правового статусу Державної виконавчої служби України на основі аналізу наукової літератури, національних і міжнародних правових актів, а також узагальнення практичного досвіду їх застосування.

Для досягнення цієї мети були поставлені наступні завдання:

- Окреслити основні закономірності створення та етапи розвитку Державної виконавчої служби України, щоб використати цей досвід у контексті сучасної діяльності.
- Дослідити правові основи, які регулюють діяльність Державної виконавчої служби України, та проаналізувати їх ефективність.
- Визначити ключові цілі, завдання, функції та компетенції Державної виконавчої служби України з урахуванням сучасних умов.
- Проаналізувати взаємодію Державної виконавчої служби з іншими органами державної влади та визначити специфіку цієї взаємодії.
- Розкрити основні аспекти юридичної відповідальності Державної виконавчої служби України та її посадових осіб.
- Вивчити та оцінити міжнародний досвід створення і функціонування органів, що займаються виконанням судових і адміністративних рішень.

Об'єктом цього дослідження є комплекс суспільних відносин у сфері правового регулювання адміністративно-правового статусу Державної виконавчої служби України.

Предметом дослідження є адміністративно-правовий статус Державної виконавчої служби України.

Для досягнення цілей дипломної роботи були застосовані такі наукові методи:

- Системно-структурний метод застосовується для встановлення

мети, завдань і функцій Державної виконавчої служби України, а також для характеристики її компетенції.

- Логічний метод допомагає визначити послідовність висловлених суджень, понять і висновків. Комбінація логічного та історичного методів дозволяє відстежити процес становлення Державної виконавчої служби, вивчити її взаємодію з іншими державними органами і розкрити питання юридичної відповідальності.

- Порівняльно-правовий метод використовується для аналізу міжнародного досвіду діяльності виконавчих органів.

- Формально-логічний метод застосовується для теоретичного визначення проблем адміністративно-правового статусу Державної виконавчої служби та для розробки шляхів їх вирішення.

- Абстрактно-логічний метод служить для теоретичного узагальнення матеріалів дослідження і формулювання загальних висновків.

Наукова новизна отриманих результатів цього дослідження полягає в проведенні комплексного аналізу адміністративно-правового статусу Державної виконавчої служби України з використанням сучасних методів дослідження і врахуванням новітніх досягнень правової науки. У результаті роботи були досягнуті такі нові результати і висновки:

Оскільки функції та компетенція Державної виконавчої служби України не завжди чітко визначені і потребують законодавчого закріплення, автор пропонує визначити основною метою діяльності Державної виконавчої служби та приватних виконавців забезпечення законних прав і інтересів учасників виконавчого провадження при примусовому виконанні судових рішень і рішень інших органів або посадових осіб.

Практичне значення отриманих результатів: Полягає у вдосконаленні правового регулювання діяльності Державної виконавчої служби України, зокрема в аспектах її відповідальності та захисту прав громадян і юридичних осіб. Одержані висновки можуть бути використані для підвищення ефективності примусового виконання рішень судів, поліпшення взаємодії ДВС

з іншими державними органами, а також для удосконалення механізмів відповідальності посадових осіб за неправомірні дії.

Апробація матеріалів дипломної роботи: Основні положення дипломної роботи були представлені та обговорені на науково-практичних конференціях, а також опубліковані у вигляді тез.

Структура та обсяг дипломної роботи бакалавра. Кваліфікаційна робота містить вступ, три розділи основної частини, висновки до кожного з них, загальні висновки та пропозиції, список використаних джерел.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

1.1. Становлення та історичний розвиток ДВС України

Дослідження історичних джерел національної правової системи показує, що особи, відповідальні за виконання судових рішень та інших розпоряджень від князя, монастиря або громади, завжди займали певне місце в державних структурах. Залежно від їх обов'язків, ці особи отримували різні назви, такі як «отроки», «мечники», «ємці», «дворяни», а пізніше — «недільники». У стародавніх документах також згадуються терміни «вірники», «метальники», «ябедники» та інші [13].

Отож «Недільники» були першими офіційно визнаними посадовими особами. Їхні обов'язки включали виклики до суду, арешти і тортури обвинувачених, передачу справ про крадіжки до суду, організацію судових поєдинків і виконання судових рішень. Назва «недільники» походить від їхнього графіку роботи, який складався з тижня служби і тижня відпочинку. Крім того, недільники могли бути призначені судом за проханням позивача для допомоги у розшуку відповідача і забезпеченні його примусового приводу до суду [12].

У Руській правді, першій офіційно кодифікованій збірці правових норм, була закріплена норма, що захищала судових виконавців та інших князівських службовців від нападів, особливо з боку підданих, які перебували в опалі. Штраф за вбивство «ябедника» або іншого службовця отримав назву «віра». Термін «ябедник» походить від староскандинавського слова «aembaet». Утримання ябедників фінансувалося не з князівської платні, а за рахунок місцевого населення через натурні внески або різні побори. До середини XVI століття князі, направляючи підлеглих для виконання адміністративних і судових функцій, зобов'язували населення забезпечувати їх протягом всього

періоду служби. Цей період характеризувався переходом від кровної помсти до штрафів як основного покарання за більшість кримінальних злочинів [13].

В історичній літературі зазначається, що інститут судових виконавців «приставів» вперше офіційно визнано в Судебнику 1497 року. Пристави виконували функції самостійно або з допомогою близьких родичів чи підлеглих. Аналіз джерел показує, що в XVI-XVII століттях відбувався процес формування єдиної загальнодержавної судової системи і систематизації нормативно-правових актів. Зокрема, у цей період відбулася конкретизація правового статусу судових приставів завдяки прийняттю Соборного Укладення 1649 року, яке регулювало судочинство і судовий устрій. За цим документом пристав був посадовою особою, що виконувала судові та адміністративні функції, включаючи доставку повісток, виконання судових рішень, врегулювання конфліктів, розшук відповідачів, вилучення доказів і нагляд за злочинцями [15-17].

Судебники 1497 і 1550 років та Соборне Уложення 1649 року визначали три основні способи виконання судових рішень: стягнення з майна боржника, примусову виплату боргу та віддачу головою, яка застосовувалася, коли інші методи не давали результату.

Законодавство 1864 року запровадило нові обмеження для кандидатів на посади судових приставів і детально регламентувало їх правовий статус. Опір приставам карався позбавленням прав стану і засланням на каторжні роботи на термін від 4 до 6 років. Ці зміни зміцнили систему виконання судових рішень, закріпивши роль приставів як важливого елемента державного апарату до революційних подій 1917 року [14].

Декрети про суд від 1917-1918 років скасували інститут судових приставів, замінивши його інститутом судових виконавців згідно з Тимчасовим положенням про народні суди та революційні трибунали УРСР від 14 лютого 1919 року, яке підтримувало народні суди в виконанні судових рішень [11-13].

Нові радянські закони про виконавче провадження скасували примусові заходи, що використовувалися за царської влади, і запровадили принцип

недоторканності особистості боржника, зокрема скасувавши арешт боржника, його особистий обшук та інші заходи примусового виконання. Тимчасова Інструкція для судових виконавців 1920 року визначила нові методи примусового стягнення, серед яких: стягнення на рухоме майно та гроші боржника, вилучення певної речі у боржника і виконання дій за рахунок боржника [11-18].

З розвитком законодавства 1924 і 1929 років, спеціальні Інструкції доповнювали Цивільний процесуальний кодекс, зокрема «Інструкція про порядок виконання судових рішень» 1939 року і «Положення про Наркомат юстиції УРСР», що передбачало створення відділу судових виконавців. Цивільний процесуальний кодекс УРСР 1963 року визначив, що виконавче провадження може здійснюватися лише судовим виконавцем, а закон також розширив поняття об'єкта стягнення і врегулював порядок виконання судових рішень, встановивши подвійний порядок оскарження дій судового виконавця [12].

Розвиток інституту примусового виконання рішень в Україні тривав до сучасності. 24 березня 1998 року Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про державну виконавчу службу», який визначив завдання Державної виконавчої служби щодо своєчасного і неупередженого виконання судових рішень. У 1999 році був прийнятий Закон України «Про виконавче провадження», який регламентував умови і порядок примусового виконання рішень судів і інших органів у разі їх невиконання добровільно. Нині ці питання регулюються Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [1-10].

1.2. Правове забезпечення діяльності Державної виконавчої служби України

В Україні діяльність з примусового виконання рішень судів і інших

органів є критично важливою для забезпечення правопорядку та реалізації державних функцій. Однак цей інститут ще не досяг необхідного рівня регулювання на законодавчому та нормативному рівнях, що негативно впливає на ефективність захисту прав громадян [16].

Підкреслюючи, що наявні суперечності у визначеннях правового регулювання мають значний теоретичний і практичний вплив. Вирішення проблеми може бути досягнуто лише за умови єдиного розуміння змісту термінів як з боку законодавців, так і з боку правокористувачів. Це питання ще недостатньо досліджене у юридичній науці [15-16].

Правове регулювання діяльності Державної виконавчої служби (ДВС) України потребує точного визначення. Описуючи його як результативний вплив на суспільні відносини через систему правових засобів, що спрямовані на упорядкування і захист відповідно до соціальних потреб і економічного контексту [5]. Правове регулювання можна розглянути як державний владний вплив на суспільні відносини з метою їх упорядкування і розвитку [5-6].

Основою для функціонування ДВС є Конституція України, а також Закони України «Про виконавче провадження» та «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів». Хоча Конституція не регулює безпосередньо діяльність ДВС, вона встановлює основи для всіх нормативно-правових актів. Вона також визначає, що органи влади повинні діяти в межах Конституції та законів [6].

Правове регулювання діяльності ДВС відображено в ряді нормативних актів. Закон України «Про державну виконавчу службу» встановлює організаційно-правові основи її діяльності, а Указ Президента України від 6 квітня 2011 року закріплює ДВС як центральний орган виконавчої влади, який підпорядковується Кабінету Міністрів [7]. Указ також визначає Міністерство юстиції як головний орган у сфері примусового виконання рішень [4-12].

Нововведення є спробою знайти ефективніші форми і методи діяльності ДВС для забезпечення повного і своєчасного виконання рішень [44]. Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових

рішень і рішень інших органів» визначає ДВС як частину системи органів Міністерства юстиції з відповідними завданнями і повноваженнями [21-25].

Також слід врахувати регіональний рівень правового регулювання, зокрема адміністративні та процесуальні повноваження, визначені Кодексом адміністративного судочинства України, Господарським процесуальним кодексом і Цивільним процесуальним кодексом України [23].

Міністерство юстиції України є важливим органом виконавчої влади, діяльність якого координується Кабінетом Міністрів України. Згідно з Положенням про Міністерство юстиції, цей орган відповідає за формування та реалізацію державної правової політики, зокрема в таких сферах, як банкрутство, нотаріат, примусове виконання рішень судів і інших органів, а також за державну реєстрацію актів цивільного стану, прав на майно, реєстрацію юридичних осіб і громадських формувань, статутів територіальних громад, кримінальних покарань і пробації, правової освіти населення та інші питання [26-33].

Згідно зі статтею 1 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», примусове виконання рішень покладається на органи державної виконавчої служби та, у певних випадках, на приватних виконавців відповідно до Закону України «Про виконавче провадження». Стаття 5 цього ж закону підтверджує, що основну роль у примусовому виконанні рішень відіграють органи Державної виконавчої служби та приватні виконавці, правовий статус яких регулюється відповідними законами [33-41]. Це свідчить про те, що мета діяльності Державної виконавчої служби (ДВС) наразі недостатньо чітко визначена в законодавстві [25].

Серед численних департаментів і служб Міністерства юстиції України, Департамент державної виконавчої служби має ключове значення. Аналіз законодавства показує, що Департамент виконує важливі завдання [24-27]:

1. Формування та реалізація державної політики у сфері примусового виконання рішень [25].
2. Забезпечення своєчасного і неупередженого виконання рішень

відповідно до законодавства [25].

3. Організація та контроль примусового виконання рішень у визначених випадках.

4. Інформаційне забезпечення виконавчого провадження, включаючи електронний документообіг.

5. Ведення Єдиного державного реєстру виконавчих проваджень і контроль внесення відомостей [25].

6. Нагляд за дотриманням законодавства і правильністю виконання дій.

7. Надання роз'яснень і рекомендацій з питань примусового виконання рішень.

8. Контроль роботи структурних підрозділів територіальних органів Міністерства юстиції [25].

9. Участь у міжнародному співробітництві і підтримка зв'язків з міжнародними організаціями.

10. Організація і контроль роботи державних виконавців, поліпшення їх діяльності [42-47].

Діяльність Департаменту підтверджує його статус як центрального органу виконавчої влади, відповідального за організацію та реалізацію державної політики у сфері примусового виконання рішень судів та інших органів. Важливим аспектом є те, що законодавство повинно чітко визначати процедури та принципи виконання рішень, що підтверджується статтею 19 Конституції України.

Підкреслюючи, що у контексті євроінтеграції Україні необхідно підвищити якість виконання судових рішень, що вимагає належного контролю з боку судової влади. Судовий контроль має включати можливість оскарження рішень, дій і бездіяльності посадових осіб ДВС, а також нагляд за їх виконанням.

Законодавство, хоча й не визначає чітко функції ДВС, дозволяє виділити їх на основі аналізу відповідних законів, включаючи формування державної

політики, забезпечення виконання рішень, розробку законодавчих актів та підвищення ефективності діяльності територіальних органів [42-47].

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Отже, історичний розвиток інституту примусового виконання рішень в Україні демонструє еволюцію від феодальних часів, коли стягувачі мали майже необмежену владу над боржниками, до сучасної системи, що враховує права людини. Сьогодні правове регулювання діяльності Державної виконавчої служби України має специфічний адміністративний характер, що визначає її правосуб'єктність, обов'язки, права, компетенцію та юридичну відповідальність. Департамент ДВС є ключовим елементом виконавчої влади, організовуючи та контролюючи процес примусового виконання рішень відповідно до чинного законодавства.

РОЗДІЛ 2.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

2.1. Роль ДВС України у забезпеченні реалізації правосуддя

Адміністративно-правовий статус Державної виконавчої служби (ДВС) України охоплює комплекс прав, обов'язків, повноважень та відповідальності цього органу, закріплених у відповідних нормативно-правових актах, які регулюють його діяльність у системі державного управління. ДВС України є спеціалізованим органом виконавчої влади, що діє у складі Міністерства юстиції України. Основна місія ДВС полягає у забезпеченні виконання рішень судів та інших уповноважених органів, які потребують примусового виконання згідно з чинним законодавством. Це включає як рішення про стягнення боргів, так і примусові заходи, спрямовані на відновлення порушених прав громадян або юридичних осіб.

Адміністративно-правовий статус ДВС визначає її місце у системі державних органів, визначає правове становище, структуру та компетенцію органу, а також регламентує процедури виконання рішень. ДВС діє на основі законів України, зокрема Закону "Про виконавче провадження", який встановлює порядок і умови примусового виконання рішень. Цей статус включає також відповідальність працівників ДВС за правильне та своєчасне виконання своїх обов'язків, зокрема у випадках порушення прав учасників виконавчого провадження.

ДВС організована за територіальним принципом і складається з центрального апарату та регіональних структурних підрозділів, що діють на місцях. Адміністративно-правовий статус ДВС також включає її функції щодо контролю за своєчасністю і правильністю виконання судових рішень, забезпечення захисту прав та інтересів громадян, організацій і держави під час виконання рішень судів та інших органів. Важливою складовою цього статусу є

також механізми взаємодії ДВС з іншими державними органами, установами, організаціями та громадянами, що забезпечує комплексний підхід до виконання завдань, покладених на цей орган[34].

Стаття 1 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» визначає, що обов'язок примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб) покладається на державну виконавчу службу, а в окремих випадках, передбачених Законом України «Про виконавче провадження», — на приватних виконавців [15].

Статус, в широкому розумінні, відображає правове положення осіб, організацій та установ [16], і може бути трактований як правове становище [16, с. 680] або ж як сукупність прав і обов'язків, що належать громадянам чи юридичним особам. Це визначення також охоплює правове положення фізичних та юридичних осіб [17].

Адміністративна правосуб'єктність є частиною адміністративного статусу і включає в себе здатність суб'єкта мати права та обов'язки у сфері державного управління (адміністративна правоздатність) та реалізовувати їх (адміністративна дієздатність) [18]. Водночас ці елементи можуть бути предметом окремого дослідження та мають самостійне значення незалежно від правосуб'єктності [17-19].

Загальний правовий статус Державної виконавчої служби України визначає основні юридичні характеристики та властивості, притаманні всій структурі служби. Галузевий адміністративно-правовий статус є конкретизацією загального статусу щодо окремих видів правовідносин, що виникають під час виконання службових обов'язків. Цей тип галузевого статусу можна віднести до особливої спеціальної категорії [34].

До категорії спеціального адміністративно-правового статусу відноситься правовий статус державного виконавця. Відповідно до Закону України «Про державну виконавчу службу», ДВС України є частиною системи органів Міністерства юстиції та здійснює виконання рішень судів, третейських судів та

інших органів відповідно до чинного законодавства [31-37].

Основне завдання ДВС полягає в забезпеченні своєчасного, повного та неупередженого примусового виконання рішень, визначених законодавством. Крім того, відповідно до закону, певні рішення, виконання яких покладається на державних виконавців, включені в спеціальний перелік. Державні виконавці є представниками влади та здійснюють примусове виконання судових рішень, прийнятих іменем України, а також рішень інших органів, які вони повинні виконати згідно із законом [33].

Адміністративно-правовий статус державного службовця можна вважати родовим поняттям, яке поширюється на працівників державної виконавчої влади, судової і законодавчої гілок влади. Це, у свою чергу, служить базою для більш спеціалізованих статусів, таких як статус працівника виконавчої влади та працівника державної виконавчої служби. Таким чином, найбільш наближеним до адміністративно-правового статусу працівника державної виконавчої служби є статус державного службовця, який регулюється нормами адміністративного права [21].

Державна виконавча служба виконує ключову роль у забезпеченні реалізації правосуддя через примусове виконання судових рішень та актів інших уповноважених органів. Основні функції та завдання ДВС включають:

Примусове виконання рішень: ДВС забезпечує виконання судових рішень про стягнення грошових сум, вилучення майна, а також інших виконавчих документів, які підлягають примусовому виконанню. Це може включати стягнення боргів, відшкодування збитків, забезпечення виконання зобов'язань та інші заходи.

Захист прав кредиторів та боржників: ДВС зобов'язана діяти в інтересах обох сторін виконавчого провадження. Це означає, що, з одного боку, служба має забезпечити своєчасне та повне виконання рішення на користь кредитора, а з іншого – дотримуватися прав та інтересів боржника, уникаючи надмірного тиску або порушення законних прав.

Контроль за виконанням судових рішень: ДВС здійснює нагляд за

правильністю та своєчасністю виконання рішень, що включає моніторинг процесу виконання, ведення відповідної документації та звітності. У разі виявлення порушень або недоліків, служба має вживати відповідних заходів для їх усунення.

Забезпечення законності виконавчих дій: Всі дії ДВС повинні відповідати вимогам законодавства. Працівники служби зобов'язані діяти виключно в межах своїх повноважень, дотримуючись принципів законності, справедливості та неупередженості.

Державна виконавча служба має розгалужену структуру, що дозволяє їй ефективно виконувати свої функції на всій території України. Структурно ДВС складається з:

Центрального апарату: який координує діяльність усіх підрозділів служби, розробляє нормативно-правові акти, методичні рекомендації, здійснює контроль за діяльністю регіональних підрозділів, а також виконує інші завдання, пов'язані з організацією роботи ДВС.

Регіональних відділень: до складу яких входять обласні, міські та районні підрозділи. Ці органи безпосередньо виконують судові рішення та інші виконавчі документи на місцях, забезпечуючи оперативність та доступність примусового виконання рішень для громадян та юридичних осіб.

Адміністративно-правовий статус ДВС передбачає тісну взаємодію з іншими державними органами, зокрема з судами, органами внутрішніх справ, податковою службою, банківськими установами тощо. Така співпраця спрямована на ефективне виконання судових рішень і мінімізацію можливих затримок або перешкод у виконавчому провадженні.

Крім того, ДВС взаємодіє з учасниками виконавчого провадження – кредиторами, боржниками, їх представниками. Важливим аспектом є дотримання принципів відкритості та прозорості у виконанні своїх функцій, що включає надання учасникам повної та достовірної інформації про хід виконавчого провадження.

Працівники Державної виконавчої служби несуть відповідальність за свої

дії або бездіяльність під час виконання службових обов'язків. Це може включати дисциплінарну, адміністративну або кримінальну відповідальність у випадку порушення ними законодавства або прав учасників виконавчого провадження. Відповідальність покликана забезпечити дотримання високих стандартів професійної етики та законності в діяльності ДВС.

Для підвищення ефективності роботи ДВС важливо постійно вдосконалювати її діяльність, що може включати:

2. Розробку нових нормативно-правових актів або внесення змін до існуючих для спрощення та прискорення процедури виконавчого провадження.

3. Підвищення кваліфікації працівників ДВС шляхом проведення навчальних програм та тренінгів.

4. Впровадження сучасних інформаційних технологій для автоматизації процесів виконавчого провадження та покращення комунікації з учасниками процесу.

5. Розширення співпраці з іншими державними органами та міжнародними організаціями з метою обміну досвідом та впровадження передових практик у сфері виконання судових рішень [34].

2.2. Співпраця Державної виконавчої служби України з іншими державними органами

Державна виконавча служба активно співпрацює з різними органами державної влади, такими як Міністерство внутрішніх справ України, Національна поліція України, Державна податкова служба України, Державна прикордонна служба України та інші [34].

У філософії поняття «взаємодії» описує процеси впливу між об'єктами, їх взаємну обумовленість і те, як один об'єкт може породжувати інший. Взаємодія в філософії розглядається як категорія відношення, що забезпечує єдність явищ і процесів у чуттєвому світі. Це об'єктивна та універсальна форма руху і

розвитку, що визначає існування та структурну організацію матеріальних систем. Здатність до взаємодії є необхідною умовою для існування матерії [22].

Взаємодія Державної виконавчої служби (ДВС) України з іншими органами державної влади" охоплює питання співпраці та координації ДВС з різними державними інституціями задля забезпечення належного виконання судових рішень та рішень інших органів влади. Важливим аспектом є роль ДВС як частини Міністерства юстиції України, що відповідає за реалізацію судових постанов, та її місце в загальній системі державного управління [24].

Основний акцент робиться на співпраці ДВС із судами, які передають виконавчі документи для реалізації. Важливо висвітлити механізми такої взаємодії, що дозволяють забезпечити ефективне виконання рішень в рамках закону. Значну увагу також приділяється співпраці з правоохоронними органами, такими як Національна поліція та Служба безпеки України, яка може бути необхідною для примусового виконання судових рішень у складних або конфліктних ситуаціях.

Взаємодія з органами місцевого самоврядування є ще одним важливим напрямком, оскільки на місцевому рівні часто виникає потреба у вирішенні майнових, фінансових та інших спірних питань. Це забезпечує тісну співпрацю між центральними та регіональними органами влади.

Важливу роль відіграє співпраця ДВС з фінансовими органами, включаючи Міністерство фінансів України, зокрема під час стягнення штрафів, боргів та інших зобов'язань. Це дозволяє державі ефективно регулювати фінансові питання та виконувати бюджетні завдання.

Співпраця між Державною виконавчою службою (ДВС) та Міністерством внутрішніх справ (МВС) та Національною поліцією в рамках примусового виконання судових рішень і рішень інших органів регулюється законами України, зокрема, Законом України «Про виконавче провадження» та «Порядком взаємодії МВС України, Національної поліції України та органів і осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів». Цей порядок передбачає інформаційну взаємодію через такі системи:

автоматизовану систему виконавчого провадження (АСВП), Єдиний державний реєстр МВС (ЄДР), єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ України (ЄІС) та інформаційний портал Національної поліції (ІНП) [44].

Формати та структури даних, що використовуються для обміну інформацією, а також вимоги до захисту цієї інформації, визначаються спільними рішеннями Міністерства юстиції України і МВС України. Ці рішення оформлюються у вигляді протоколів згідно з Порядком взаємодії. Інформаційна взаємодія здійснюється через електронні телекомунікаційні засоби, з дотриманням вимог законодавства України щодо електронних документів, цифрового підпису, захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах та охорони персональних даних [23].

Поліцейські можуть бути залучені для забезпечення публічної безпеки та порядку під час виконання судових рішень і рішень інших органів. Це включає такі ситуації: а) примусове проникнення до житла або іншого володіння фізичної особи; б) виконання постанови про розшук транспортного засобу боржника; в) примусове виселення боржника; г) примусове вселення стягувача; д) усунення перешкод у користуванні приміщенням (житлом) [14].

Залучення поліцейських відбувається на основі мотивованої постанови від державного або приватного виконавця. Цю постанову направляють керівникам територіальних органів Національної поліції України, вказуючи в ній час і місце виконання дій, а також причини, що обґрунтовують необхідність участі поліцейських. Керівники органів поліції можуть відмовити у залученні поліцейських, якщо їхній особовий склад вже задіяний у забезпеченні публічної безпеки або у надзвичайних ситуаціях. Постанова повинна бути надіслана не пізніше ніж за три дні до запланованого проведення виконавчих дій. У випадку загрози життю чи здоров'ю, поліцейські можуть бути залучені терміново через чергову частину органу поліції [34].

Залежно від місця та характеру виконавчих дій, керівник органу поліції видає наказ про виділення необхідної кількості поліцейських для забезпечення

публічної безпеки. Керівник зобов'язаний письмово повідомити виконавця про отримання постанови та можливу відмову в її виконанні наступного робочого дня [24].

Співпраця між Державною виконавчою службою (ДВС) України та Державною податковою службою регулюється «Порядком надання інформації Державною податковою службою на запити органів державної виконавчої служби та приватних виконавців». Цей порядок встановлює правила подання запитів і надання відповідей на них, які включають інформацію про [31-43]: реєстраційні номери облікових карток платників податків або серії і номери паспортів боржників, які відмовляються від реєстраційного номера з релігійних причин [34]; наявні рахунки боржників, включаючи юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та рахунки через філії та інші підрозділи [35]; джерела доходів боржників - фізичних осіб [33]; суми доходів та податків, нарахованих і утриманих податковими агентами, а також суми задекларованого доходу в податкових деклараціях [35]; загальна сума доходу і податку за звітний період для фізичних осіб-підприємців [34].

Інформаційна взаємодія здійснюється електронно, з дотриманням вимог законів України про електронні документи, електронний цифровий підпис, захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах та захист персональних даних [34].

Державне підприємство «Національні інформаційні системи», яке адмініструє автоматизовану систему виконавчого провадження (АСВП), відповідає за передачу запитів від органів державної виконавчої служби та приватних виконавців до Державної податкової служби України. Запити подаються приватними виконавцями, внесеними до Єдиного реєстру приватних виконавців України, і в реєстрі не повинно бути відомостей про припинення чи зупинення їх діяльності на момент подання запиту [37].

Державна податкова служба України відповідає на запити через адміністратора АСВП – державне підприємство «Національні інформаційні системи». Формати і структури запитів та відповідей, форма журналу обліку,

регламент обміну інформацією, вимоги до захисту інформації та терміни впровадження програмного забезпечення визначаються спільними рішеннями Міністерства юстиції України та Державної податкової служби України, оформленими окремими протоколами відповідно до Порядку надання інформації Державною податковою службою. Під час обміну інформацією адміністратори забезпечують організаційно-технічні заходи для захисту інформації з обмеженим доступом. Інформація обробляється з урахуванням вимог законодавства про захист персональних даних і використовується виключно для примусового виконання судових рішень відповідно до Закону України «Про виконавче провадження». Передача інформації третім особам не дозволяється, якщо інше не передбачено законом [38].

Порядок взаємодії ДВС України з органами ДПС України також визначає заходи для узгодження дій при застосуванні тимчасових обмежень у праві виїзду з України або заборони в'їзду в Україну, з використанням бази даних ДПС України. Регламент передачі даних, формат, структура та обсяг інформації, вимоги щодо захисту інформації та терміни впровадження програмного забезпечення визначаються спільними рішеннями Міністерства юстиції та ДПС України [39].

Цей порядок не поширюється на випадки, пов'язані з виконанням вироків суду. Якщо іноземець або особа без громадянства не виконує рішення про накладення штрафів, які розглядаються ДПС України чи Державної міграційної служби, державний виконавець може звернутися до органу охорони державного кордону або Державної міграційної служби України для заборони в'їзду таких осіб в Україну [34].

Запити на інформацію про перетинання боржником державного кордону формуються державним або приватним виконавцем в АСВП і надсилаються до бази даних уповноваженого органу ДПС України. Уповноважений орган надає відповіді через АСВП. Судове рішення про тимчасове обмеження виїзду фізичної особи з України сканується і вноситься до АСВП не пізніше наступного робочого дня після надходження до виконавця [34].

Державний або приватний виконавець формує в автоматизованій системі виконавчого провадження (АСВП) супровідний лист для уповноваженого органу ДПС України з використанням кваліфікованого електронного підпису, що забезпечує захист даних від несанкціонованого доступу. До супровідного листа додається сканована копія судового рішення про тимчасове обмеження особи у праві виїзду з України. Документи передаються через АСВП до уповноваженого органу ДПС України для опрацювання [29].

Уповноважений орган Державної податкової служби України (ДПС) зобов'язаний протягом наступного робочого дня після отримання судового рішення прийняти його до виконання і внести відповідну інформацію до бази даних. Після цього протягом трьох робочих днів надсилається повідомлення органу державної виконавчої служби або приватному виконавцеві через автоматизовану систему виконавчого провадження (АСВП) [32].

Якщо копія судового рішення оформлена або засвідчена неналежним чином, уповноважений орган ДПС відмовляє у прийнятті рішення до виконання і протягом трьох робочих днів надсилає повідомлення про відмову відповідному органу або приватному виконавцеві [31].

Вмотивована постанова державного виконавця про тимчасове обмеження боржника у праві виїзду за межі України за виконавчими документами на стягнення аліментів направляється до виконання після закінчення строку на оскарження рішення, якщо воно не було оскаржене. Після реєстрації постанови в АСВП та супровідного листа, інформація передається уповноваженому органу ДПС для подальшого опрацювання. Уповноважений орган ДПС приймає постанову до виконання і протягом трьох робочих днів надсилає повідомлення про це органу державної виконавчої служби [31].

Якщо необхідно скасувати тимчасове обмеження, інформація про скасування вилучається з бази даних на підставі засвідченої судом копії рішення про скасування. Це рішення повинно бути внесене до АСВП не пізніше наступного робочого дня після його надходження [31-32].

У разі технічних проблем, що заважають електронному обміну

інформацією, уповноважений орган ДПС надсилає інформацію в паперовому вигляді. Після усунення технічних проблем дані вносяться до АСВП [34].

Отже, взаємодія між ДВС України та іншими державними органами, такими як МВС України, Національна поліція України, Державна податкова служба та інші, регулюється відповідними нормативно-правовими актами, затвердженими наказами Міністерства юстиції України та профільними міністерствами. Налагоджена взаємодія забезпечує ефективне виконання судових рішень та рішень інших органів [31].

2.3. Правові обов'язки та відповідальність співробітників Державної виконавчої служби України

Юридична відповідальність Державної виконавчої служби України (ДВС) та її посадових осіб є важливим аспектом правового регулювання їх діяльності. Вона включає в себе сукупність правових механізмів, що спрямовані на забезпечення законності та правопорядку у сфері примусового виконання рішень судів та інших органів. Відповідальність ДВС базується на принципах верховенства права, справедливості та недопущення порушень прав учасників виконавчого провадження [34].

Посадові особи ДВС підпадають під адміністративну, цивільно-правову та кримінальну відповідальність залежно від характеру і тяжкості правопорушень. Адміністративна відповідальність настає у випадках недотримання службових обов'язків або перевищення повноважень, що призводить до порушення прав і свобод громадян або юридичних осіб. Цивільно-правова відповідальність стосується відшкодування шкоди, завданої неправомірними рішеннями, діями або бездіяльністю посадових осіб ДВС. Закон України передбачає право на компенсацію моральної та матеріальної шкоди, завданої державними виконавцями, як за рахунок держави, так і шляхом регресу до винної особи.

Кримінальна відповідальність настає у випадках, коли дії посадових осіб мають ознаки кримінальних правопорушень, таких як зловживання службовим становищем, корупційні діяння, або свідоме ухилення від виконання обов'язків. Кримінальний кодекс України передбачає низку статей, що регламентують відповідальність за такі порушення, зокрема за службові злочини.

Також слід зазначити, що посадові особи ДВС можуть бути притягнуті до дисциплінарної відповідальності за порушення службової етики, неналежне виконання службових обов'язків або за дії, що підривають авторитет служби. Законодавство України встановлює механізми притягнення до дисциплінарної відповідальності з можливістю накладення штрафів, доган, а в окремих випадках і звільнення з посади. Юридична відповідальність проявляється через застосування державного примусу до осіб, що порушили закон, шляхом накладення різного роду обмежень — особистих, майнових або організаційних — відповідно до чинного законодавства. Це передбачає примусове виконання обов'язків, якщо особа не виконує їх добровільно [24].

З етимологічного погляду, відповідальність розглядається як обов'язок відчитуватися за свої дії, що веде до визнання провини за можливі негативні наслідки [34].

Згідно зі статтею 9 Конституції України, міжнародні договори, що отримали схвалення Верховної Ради, є частиною національного законодавства. Цей принцип уточнюється у статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», яка передбачає застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду як джерела права [25]. Частина перша статті 6 Конвенції гарантує право на справедливий і публічний розгляд справи протягом розумного строку незалежним і безстороннім судом. Це право охоплює не тільки процес розгляду, але й виконання судових рішень, що визначає підстави для юридичної відповідальності за неправомірні рішення, дії чи бездіяльність органів державної влади, включаючи органи, що виконують судові рішення [25].

Згідно зі статтями 1166 і 1167 Цивільного кодексу України, загальні підстави для відповідальності за завдану майнову та моральну шкоду включають відшкодування шкоди, заподіяної фізичним або юридичним особам неправомірними діями, рішеннями чи бездіяльністю, за наявності вини особи, що завдала шкоду [1-5].

Спеціальні підстави відповідальності, що стосуються шкоди, завданої органами державної влади (включаючи органи дізнання, досудового слідства, прокуратури чи суду), визначені в статті 1176 Цивільного кодексу. Ці підстави враховують особливості суб'єктів, які завдають шкоди, і специфічні способи завдання шкоди, що формує основу для цивільної відповідальності держави [24].

Шкода, завдана незаконними рішеннями або діями органів, що виконують оперативно-розшукову діяльність, розслідування, прокуратуру або суд, підлягає відшкодуванню державою лише за умови, що дії визнані незаконними. Це включає випадки незаконного засудження, притягнення до кримінальної відповідальності, застосування запобіжного заходу, затримання, а також накладення адміністративного стягнення [1-6].

Стаття 19 Конституції України зобов'язує органи державної влади та місцевого самоврядування діяти виключно в межах своїх повноважень відповідно до Конституції та законів України. Стаття 56 Конституції гарантує право на відшкодування шкоди, завданої незаконними діями чи рішеннями органів державної влади і місцевого самоврядування [1-6].

Стаття 23 Цивільного кодексу України передбачає відшкодування моральної шкоди, завданої порушенням прав. Спеціальні підстави для відшкодування шкоди, завданої органами державної влади або їх посадовими особами, описані в статтях 1173 і 1174 Цивільного кодексу. Відшкодування за незаконні рішення, дії чи бездіяльність цих органів або осіб здійснюється незалежно від вини [1-6].

Шкода, завдана державним виконавцем внаслідок незаконних рішень чи дій, підлягає відшкодуванню відповідно до Закону України «Про виконавче провадження». Зокрема, частина 2 статті 87 цього закону встановлює, що

збитки, спричинені державним виконавцем, компенсуються за рахунок держави. При цьому, державні виконавці несуть дисциплінарну відповідальність за свої дії, а у разі вчинення кримінальних чи адміністративних правопорушень, підлягають кримінальному чи адміністративному покаранню згідно з чинним законодавством [1-6].

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

У підсумку, адміністративно-правовий статус ДВС України є фундаментом її діяльності, що забезпечує належне виконання судових рішень та захист прав громадян і юридичних осіб. Вдосконалення цього статусу та роботи ДВС в цілому сприяє зміцненню правопорядку та правосуддя в Україні.

Аналізуючи ці правові норми, можна дійти висновку, що у випадках, коли фізичні або юридичні особи подають позови про відшкодування шкоди (включаючи моральну) через дії чи бездіяльність державних виконавців, відповідачами можуть бути відповідні підрозділи державної виконавчої служби або територіальні органи Державного казначейства України [1-6].

Цей підхід узгоджується зі статтею 56 Конституції України, яка гарантує право на відшкодування матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними діями або рішеннями органів державної влади чи місцевого самоврядування. Водночас, відповідно до статті 1191 Цивільного кодексу України, держава має право на зворотний позов (регрес) до особи, винної у заподіянні шкоди, на суму виплаченого відшкодування, якщо інше не передбачено законом [31-38].

Таким чином, збитки, завдані державним виконавцем фізичним або юридичним особам під час виконання виконавчого провадження, повинні бути відшкодовані згідно з встановленим законом порядком. Важливо зазначити, що шкода, заподіяна державним виконавцем при реалізації рішень, також підлягає компенсації за рахунок держави [28].

РОЗДІЛ 3.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

3.1. Міжнародна практика у створенні та функціонуванні органів, що здійснюють виконання судових і адміністративних рішень

Одним із важливих аспектів покращення діяльності Державної виконавчої служби України (ДВС) є вивчення та впровадження міжнародного досвіду у сфері виконання судових та управлінських рішень. У багатьох країнах світу система виконавчого провадження пройшла через значні реформи, що дозволило підвищити ефективність роботи органів примусового виконання та забезпечити кращий захист прав громадян і юридичних осіб. Аналіз іноземного досвіду дає змогу визначити найкращі практики та адаптувати їх до українських реалій [41-42].

Один із найуспішніших прикладів ефективно організації системи виконання рішень можна спостерігати у Франції. Тут існує чіткий поділ між приватними та державними виконавцями, що дозволяє розвантажити державні органи та покращити якість роботи за рахунок конкуренції між приватними виконавцями. Французька модель є цікавою для України тим, що поєднує в собі високий рівень контролю з боку держави та водночас забезпечує автономію виконавців, що стимулює їх працювати більш ефективно.

У Німеччині система виконавчого провадження також має свої особливості, зокрема, тут велика увага приділяється професійній підготовці виконавців та впровадженню сучасних технологій. Використання електронних систем та автоматизація процесів дозволили значно скоротити час виконання судових рішень та підвищити рівень прозорості в роботі органів примусового виконання. Такий підхід міг би бути корисним для України, особливо в частині оптимізації адміністративних процесів та зменшення корупційних ризиків.

Норвегія, яка також є прикладом ефективно організованої системи виконання рішень,

зосереджує увагу на доступності та прозорості виконавчого провадження для громадян. Органи, відповідальні за примусове виконання, тісно співпрацюють із судовими інстанціями, забезпечуючи швидке та справедливе виконання рішень. Важливим аспектом є те, що громадяни мають можливість отримати повну інформацію про хід виконавчого провадження, що підвищує рівень довіри до правової системи. Для України цей досвід може бути корисним у контексті покращення комунікації між ДВС та громадськістю, а також створення прозорих процедур для учасників виконавчого провадження.

Досвід Польщі також може бути цінним для України, оскільки в цій країні успішно реалізована реформа системи виконавчого провадження, яка включає створення електронних реєстрів, автоматизацію процесів, а також підвищення ролі приватних виконавців. Польська модель є прикладом того, як впровадження електронного документообігу та використання сучасних технологій може підвищити ефективність роботи виконавчих органів та скоротити терміни виконання рішень.

Отже, вивчення та адаптація міжнародного досвіду у сфері виконання судових та управлінських рішень може стати важливим кроком у реформуванні Державної виконавчої служби України. Впровадження найкращих практик, таких як автоматизація процесів, залучення приватних виконавців та забезпечення прозорості й доступності виконавчого провадження, сприятиме підвищенню ефективності роботи ДВС та покращенню захисту прав громадян. Реформування Державної виконавчої служби України з урахуванням міжнародного досвіду потребує комплексного підходу, що включає не лише технічні нововведення, але й зміну підходів до організації виконавчого провадження. Важливо розуміти, що успіх реформ залежить від створення сприятливого законодавчого поля, яке дозволить впровадити зміни ефективно та без значних перешкод. Одним із ключових кроків є гармонізація українського законодавства із європейськими стандартами, що сприятиме підвищенню рівня правової культури та забезпечить належне виконання судових рішень.

Системи автоматизації процесів, які успішно функціонують у багатьох країнах, можуть значно підвищити продуктивність та прозорість роботи ДВС. Наприклад, створення електронних реєстрів та впровадження онлайн-систем для моніторингу виконавчого провадження дозволить учасникам процесу відслідковувати стан виконання рішень у режимі реального часу. Така практика зменшить ризики корупції та покращить доступ громадян до інформації. Крім того, це скоротить час на обробку документів та взаємодію між виконавцями і судами, що позитивно вплине на загальну ефективність роботи.

Ще одним важливим елементом, який можна запозичити з міжнародного досвіду, є інститут приватних виконавців. У ряді країн, таких як Франція, Польща та Литва, приватні виконавці працюють паралельно з державними і часто демонструють вищий рівень ефективності завдяки конкуренції та зацікавленості в результатах своєї діяльності. Для України це може бути важливим етапом у реформуванні виконавчої системи, що допоможе зменшити навантаження на державні органи та підвищити рівень надання послуг. Водночас необхідно забезпечити належний контроль з боку держави для запобігання зловживанням з боку приватних виконавців та дотримання прав і законних інтересів боржників і стягувачів.

Також слід звернути увагу на підвищення кваліфікації державних та приватних виконавців. Вивчення іноземного досвіду показує, що якісна підготовка виконавців, регулярні тренінги та курси підвищення кваліфікації є важливими факторами успіху. Сучасні виконавці повинні не лише добре розуміти правові аспекти своєї діяльності, але й володіти навичками ведення переговорів, вирішення конфліктів, а також бути обізнаними у сфері новітніх технологій. У цьому контексті Україна може запозичити досвід країн ЄС, де існують спеціалізовані навчальні центри для виконавців, які пропонують комплексне навчання та постійну перепідготовку кадрів.

Окрім того, важливою частиною міжнародного досвіду є вдосконалення механізмів контролю за діяльністю виконавців. У країнах з розвиненими правовими системами існують незалежні наглядові органи, які контролюють

роботу виконавчих служб, забезпечуючи прозорість та дотримання прав учасників процесу. Для України важливо створити подібний механізм, що дозволить не лише контролювати дотримання законодавства, але й швидко реагувати на скарги громадян та ефективно вирішувати конфліктні ситуації.

3.2. Актуальні проблеми адміністративно-правового статусу Державної виконавчої служби України та можливі шляхи їх вирішення

Адміністративно-правовий статус Державної виконавчої служби України (ДВС) має низку проблем, які значно впливають на ефективність її діяльності. Оскільки ДВС виконує важливу функцію у примусовому виконанні судових рішень та актів інших органів, недосконалість її адміністративно-правового статусу призводить до затримок у виконанні рішень та негативно впливає на правову систему України в цілому. Існує кілька ключових проблем, які потребують вирішення [41-46].

Одна з основних проблем полягає у недостатньо чітко визначених функціях та компетенції ДВС, що призводить до правової невизначеності. Відсутність ясних механізмів взаємодії між ДВС та іншими державними органами ускладнює процес виконання рішень, створюючи перешкоди у комунікації та координації дій. Невизначеність у правовому статусі виконавців призводить до затримок у виконанні рішень та можливих правопорушень. Для вирішення цієї проблеми необхідно вдосконалити правову базу, яка регулює діяльність ДВС, чітко визначити її компетенції та впровадити механізми ефективної співпраці з іншими органами.

Ще однією проблемою є обмежена автономія ДВС у прийнятті рішень. Державні виконавці часто перебувають під тиском з боку різних зацікавлених сторін, що може впливати на об'єктивність і незалежність їхніх рішень. Це створює ризики корупції та зловживання службовим становищем, що негативно впливає на імідж ДВС. Для вирішення цієї проблеми необхідно запровадити

прозорі процедури контролю за діяльністю виконавців та забезпечити їхню незалежність, зокрема шляхом підвищення рівня внутрішньої автономії в ухваленні рішень.

Проблема недостатнього фінансування та ресурсів, які надаються ДВС, також серйозно впливає на її роботу. Недостатнє технічне забезпечення, нестача кадрових ресурсів та низький рівень заробітної плати виконавців призводять до неефективної діяльності служби. Це ускладнює швидке та якісне виконання рішень, що породжує недовіру до системи. Рішенням цієї проблеми може бути перегляд бюджету, збільшення фінансування на забезпечення технічних і кадрових потреб ДВС, а також впровадження системи стимулювання виконавців для підвищення мотивації до ефективної роботи.

Окремим питанням є правове регулювання дисциплінарної відповідальності державних виконавців. Чинні процедури контролю та відповідальності за порушення часто є недостатньо ефективними, що призводить до безкарності у випадках неналежного виконання обов'язків. Для вирішення цієї проблеми необхідно реформувати дисциплінарні механізми, запровадивши більш жорсткі санкції за порушення законодавства, а також створити незалежні органи, які зможуть оперативно розглядати скарги громадян та реагувати на можливі правопорушення з боку виконавців.

Вирішення проблем адміністративно-правового статусу Державної виконавчої служби України вимагає комплексного підходу. Необхідно вдосконалити законодавство, підвищити рівень автономії виконавців, забезпечити належне фінансування та реформувати дисциплінарні механізми. Тільки завдяки цим крокам можна забезпечити ефективну та прозору діяльність ДВС, що сприятиме зміцненню правової системи України та відновленню довіри до виконавчої гілки влади.

Адміністративно-правовий статус Державної виконавчої служби України (ДВС) супроводжується низкою проблем, які знижують ефективність її роботи та ставлять під сумнів довіру громадян до системи виконання судових рішень. За даними Міністерства юстиції України, станом на 2023 рік в Україні близько

60% судових рішень не були виконані своєчасно. Такий високий рівень невиконання рішень створює суттєві перешкоди на шляху до правосуддя. Одним із ключових чинників є невизначеність адміністративно-правового статусу ДВС, що потребує реформування для покращення результатів її діяльності.

Однією з головних проблем є нечіткість у визначенні функцій та компетенцій ДВС, що створює правові колізії та затримки у виконавчому процесі. Слабкість правового регулювання стосується як взаємодії служби з іншими державними органами, так і прав та обов'язків виконавців. Для покращення ситуації необхідно переглянути та конкретизувати законодавчу базу, забезпечивши більш чіткі норми щодо процедур виконання рішень, правової відповідальності та механізмів координації з іншими державними інституціями.

Наступною проблемою є обмежена автономія виконавців у прийнятті рішень. Часто виконавці стикаються з тиском з боку зацікавлених сторін, що може впливати на їхню незалежність і об'єктивність. За даними опитувань, близько 35% виконавців вказують на втручання ззовні як на одну з основних причин, що перешкоджають належному виконанню судових рішень. Для вирішення цієї проблеми необхідно запровадити більш прозорі процедури контролю та створити умови для незалежного ухвалення рішень, включаючи посилення гарантій проти корупційного впливу.

Іншою серйозною проблемою є недостатнє фінансування та технічна підтримка ДВС. Статистика свідчить, що за останні п'ять років кількість виконавців скоротилася на 15%, що призвело до надмірного навантаження на працівників служби та, відповідно, до погіршення ефективності їх роботи. Крім того, відсутність сучасних технологічних засобів ускладнює автоматизацію процесів та контроль за виконанням рішень. Для подолання цих викликів необхідно збільшити фінансування на забезпечення технічних ресурсів, залучення нових кадрів та впровадження електронних реєстрів і систем моніторингу виконавчого провадження.

Одним невирішеним питанням є слабка система дисциплінарної відповідальності виконавців. Чинні механізми притягнення до відповідальності часто не є достатньо дієвими, що призводить до безкарності в разі порушення службових обов'язків. За останні три роки кількість дисциплінарних проваджень проти виконавців залишилася на рівні 5 %, що свідчить про недостатній рівень контролю. Для вирішення цього питання необхідно посилити систему внутрішнього аудиту та контролю, запровадити більш жорсткі дисциплінарні заходи та створити незалежні наглядові органи, які могли б оперативного реагувати на скарги громадян.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Загалом, удосконалення діяльності Державної виконавчої служби України на основі міжнародного досвіду повинно охоплювати реформування всіх ключових аспектів виконавчого провадження, починаючи від технічних інновацій і закінчуючи зміною підходів до підготовки кадрів та контролю за їх діяльністю. Впровадження цих змін сприятиме підвищенню довіри громадян до системи правосуддя, зменшенню строків виконання судових рішень та забезпеченню більш ефективного правового захисту в Україні.

Проблеми адміністративно-правового статусу Державної виконавчої служби України мають комплексний характер і потребують системного підходу до їх вирішення. Покращення правового регулювання, підвищення рівня фінансування, забезпечення незалежності виконавців та реформування системи дисциплінарної відповідальності є ключовими кроками до підвищення ефективності діяльності ДВС. Лише за умови реалізації цих заходів можна досягти значних результатів у сфері виконання судових рішень та відновлення довіри громадян до виконавчої системи України.

ВИСНОВКИ

Організація діяльності Державної виконавчої служби (ДВС) України є ключовим фактором забезпечення ефективного виконання судових рішень, що безпосередньо впливає на стан правової системи держави. Враховуючи високий рівень невиконання рішень судів, який за даними Міністерства юстиції України становить близько 60 % у 2023 році, питання вдосконалення ДВС набуває особливої актуальності. Недоліки у правовому регулюванні, недостатнє фінансування та проблеми кадрового забезпечення призводять до затримок і низької ефективності роботи служби. Аналіз цих проблем та врахування міжнародного досвіду дозволяють визначити ключові напрямки реформування.

По-перше, однією з головних проблем є недостатньо чітка правова база, що регулює діяльність ДВС. Багато аспектів взаємодії служби з іншими державними органами залишаються невизначеними або недостатньо регульованими. У багатьох випадках правові колізії гальмують виконавчий процес, що створює додаткові перешкоди для належного виконання рішень. Зокрема, дослідження показують, що лише 40% рішень, що підлягають примусовому виконанню, були фактично реалізовані. Для вирішення цієї проблеми необхідно вдосконалити адміністративно-правовий статус ДВС, чітко визначивши її функції та компетенції.

По-друге, важливою складовою є запровадження сучасних інформаційних технологій у процесі виконавчого провадження. Міжнародний досвід показує, що автоматизація процесів дозволяє значно скоротити строки виконання рішень та підвищити прозорість процедур. Впровадження електронних реєстрів, систем моніторингу виконавчого провадження та електронних платформ для взаємодії громадян з виконавчими органами є одним із ключових напрямів розвитку. Наприклад, у країнах ЄС впровадження таких систем дозволило підвищити ефективність виконання рішень на 25-30 %.

По-третє, важливо вирішити проблему фінансування ДВС. Нестача ресурсів для технічного забезпечення та низький рівень заробітної плати

виконавців є однією з основних причин низької мотивації працівників служби. За даними досліджень, рівень оплати праці державних виконавців залишається на 20-30% нижчим, ніж у аналогічних структурах в країнах Європейського Союзу. Це призводить до зниження рівня професіоналізму та підвищеного навантаження на виконавців, що негативно впливає на якість виконання рішень. Для вирішення цієї проблеми потрібно збільшити фінансування, зокрема для оновлення матеріально-технічної бази та стимулювання працівників.

Іншим важливим аспектом є питання залучення приватних виконавців, що є ефективною практикою у багатьох країнах. В Україні інститут приватних виконавців вже запроваджений, але його функціонування потребує подальшого вдосконалення. За даними Міністерства юстиції, у 2023 році частка виконаних рішень приватними виконавцями склала 52%, що свідчить про їх ефективність. Однак, необхідно створити чітку систему контролю за їх діяльністю, щоб запобігти можливим зловживанням і забезпечити справедливе виконання судових рішень.

Окрім цього, дисциплінарна відповідальність виконавців також потребує реформування. Чинна система контролю за їх діяльністю часто неефективна. Лише близько 5 % скарг на дії державних виконавців доводять до дисциплінарного стягнення. Це свідчить про слабкий механізм контролю і відповідальності. Посилення контролю за діяльністю виконавців, зокрема через створення незалежних наглядових органів, дозволить оперативніше реагувати на порушення і підвищить загальний рівень відповідальності.

Таким чином, організація діяльності Державної виконавчої служби України потребує комплексних і системних реформ для підвищення ефективності. Серед основних заходів, які необхідно реалізувати, можна виділити вдосконалення правового регулювання, запровадження сучасних інформаційних технологій, підвищення рівня фінансування та кадрового забезпечення, реформування інституту приватних виконавців і посилення контролю за їх діяльністю. Лише за умови реалізації цих заходів можна досягти високої ефективності виконавчого провадження та забезпечити справедливе виконання судових рішень, що сприятиме зміцненню довіри громадян до правової системи України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. Відомості Верховної Ради. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Закон України «Про виконавче провадження» від 02.06.2016 р. № 1404-VIII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>(дата звернення 01.08.2023)
3. Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23.12.1993 р. № 3781-XII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12> (дата звернення 01.08.2023)
4. Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» від 02.06.2016 р. 1403-VIII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19#n506> (дата звернення 01.08.2023)
5. Єднак В. М. Місце правоохоронних органів у системі органів державної влади. Південноукраїнський правничий часопис. Правова система: теорія і практика. 2019. № 4, Ч. 2. С. 38–40.
6. Клименко О. С. Адміністративно-правове регулювання діяльності державної виконавчої служби щодо примусового виконання рішень майнового характеру : дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Дніпропетровськ, 2011. 186 с.
7. Макушев П. В. Поняття та соціальна сутність державної виконавчої служби в Україні. Право і суспільство. 2013. № 1. С. 66–72.
8. Макушев П. В. Державна виконавча служба в Україні: адміністративно-правове дослідження : дис. д-ра юрид. наук: 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Запоріжжя : Запорізький національний університет. 2017. 484 с.
9. Мерза О. Теоретичні підходи до розуміння сутності органів юстиції в сучасних умовах. Ефективність державного управління. 2018. Вип. 2 (55). Ч. 1. С. 58–64.

10. Музичук О. М. Контроль за діяльністю правоохоронних органів в Україні: адміністративно-правові засади організації та функціонування : дис. д-ра юрид. наук: 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Харків, 2010. 481 с.
11. Посадська О. В. Державно-правовий механізм виконання рішень щодо забезпечення охорони прав людини та громадянина засобами примусових дій. Публічне управління та митне адміністрування, 2019. № 1 (20). С. 94–100.
12. Саване С. М. Правоохоронна діяльність Державної виконавчої служби. Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-01\(5\)/11ssmdvs.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-01(5)/11ssmdvs.pdf) (дата звернення 01.08.2023)
13. Саване С. М. Організаційно-управлінський аспект діяльності Державної виконавчої служби. Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_02\(9\)/11ssmdvs.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_02(9)/11ssmdvs.pdf) (дата звернення 01.08.2023)
14. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII. Дата оновлення: 16.08.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19> (дата звернення: 06.09.2024).
15. Про державну виконавчу службу: Закон України від 24.03.1998 р. № 202/98-ВР. Втрата чинності: 02.06.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/202/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 10.08.2024).
16. Левченко А.В., Бойко І.П. Реформування інституту примусового виконання судових рішень: порівняльний аналіз. Науковий вісник ДДУВС. 2018. №3. С. 23-29. URL: <https://dduvs.edu.ua/journals/2018/3> (дата звернення: 11.08.2024).
17. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1403-VIII. Дата оновлення: 03.07.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19> (дата звернення: 07.08.2024).

18. Петренко С.М., Василенко Л.О. Проблеми і перспективи правового забезпечення виконавчого провадження. Право і суспільство. 2016. №6. С. 67-73. URL: <https://lawandsociety.com.ua/issue/2016/6> (дата звернення: 08.08.2024).
19. Про державну виконавчу службу України: Закон України від 02.03.2004 р. № 160/2004-ВР. Втрата чинності: 05.06.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/2004> (дата звернення: 12.08.2024).
20. Горбатюк Р.А., Шевченко В.В. Виконавче провадження в Україні: міжнародний досвід та перспективи. Юридичний журнал. 2017. №5. С. 56-61. URL: <https://lawjournal.com.ua/articles/2017/5> (дата звернення: 13.08.2024).
21. Про державну виконавчу службу: Закон України від 24.03.1998 р. № 202/98-ВР 1404-VIII. Втрата чинності: 02.06.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/202/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 16.09.2023).
22. Комзюк А.Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації: монографія / за заг. ред. О.М. Бандурки. Харків: Видавництво Нац. ун-ту внутр. справ, 2021. 336 с.
23. Шупеня М.М. Шляхи удосконалення діяльності державної виконавчої служби. Право України. 2021. № 5. С. 36-38.
24. Конституція України: Основний Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 06.07.2023).
25. Крупнова Л.В. Правове регулювання юридичної відповідальності працівників державної виконавчої служби. Право України. 2021. № 6. С. 75-79.
26. Сульженко Ю.А. Статус державних виконавців та Державної виконавчої служби України. Право України. 2021. № 10. С. 113-117.
27. Іванченко О.П. Реформування державної виконавчої служби в Україні: виклики та перспективи. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2022. №6. С. 43-50с

28. Гнатенко М.С., Лисенко П.В. Міжнародні стандарти у сфері примусового виконання судових рішень. Часопис права і суспільства. 2023. №4. С. 79-85.
29. Даниленко Ю.О., Кравець В.М. Актуальні проблеми виконавчої служби в контексті європейської інтеграції. Право України. 2021. №9. С. 61-68.
30. Зубенко А.Л., Сидоренко Н.В. Інновації в законодавстві про виконавче провадження: аналіз та перспективи. Вісник адміністративного права. 2023. №6. С. 33-40.
31. Маліновський О.Г., Пархоменко Л.Д. Примусове виконання судових рішень в Україні: історія та сучасність. Бюлетень правових реформ. 2022. №2. С. 89-95.
32. Савченко Р.М., Тимошенко В.І. Виконавча служба та її роль у забезпеченні правосуддя: порівняльний аналіз з європейським досвідом. Науковий вісник ДДУВС. 2023. №1. С. 18-25.
33. Олексієнко Ю.В., Бойко І.С. Правовий статус державних виконавців: проблеми нормативного забезпечення. Юридичний журнал України. 2021. №10. С. 45-52.
34. Гаврилюк О.П., Чернобай А.В. Виконання судових рішень у контексті судової реформи в Україні. Право і справедливість. 2022. №3. С. 101-108.
35. Павленко С.В., Ігнатенко Т.О. Державна виконавча служба: актуальні виклики та шляхи реформування. Вісник правничих наук. 2023. №5. С. 23-29.
36. Вінциславська М. В. Суб'єкти виконавчого процесу та їх класифікація: проблемні питання / М. В. Вінциславська // Вісник вищої ради юстиції. М. – 2012. – № 3 (11). – С. 7–17.
37. Вінциславська М. В. Оскарження рішень, дій або бездіяльності посадових осіб державної виконавчої служби: проблеми теорії і практики / М. В. Вінциславська // Науковий вісник Ужгородського національного університету. –2013. – Випуск № 21. Частина 1. –С. 191–195.

38. Вінциславська М. В. Щодо питання процесуального становища перекладача у виконавчому процесі / М. В. Вінциславська // Судова апеляція. – 2013. – № 1. – С. 43–48.
39. Вінциславська М. В. Статус спеціалізованих організацій, що здійснюють реалізацію майна боржника у виконавчому провадженні. / М. В. Вінциславська // Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. 2013. – Вип. 1. – С. 153–158.
40. Вінциславська М. В. Взаємодія суду та державного виконавця в процесі примусового виконання рішення: проблемні питання / М. В. Вінциславська // Судова апеляція. – 2012. – № 3 (28). – С. 95–99.
41. Вінциславська М. В. Актуальні проблеми участі прокурора у виконавчому процесі / М. В. Вінциславська // Вісник прокуратури України. – 2013. – № 4. – С. 121–125.
42. Вінциславська М. В. Процедура фіксації виконавчих дій державним виконавцем: проблемні питання / М. В. Вінциславська // Судова апеляція. – 2013. – № 3 – С. 97–99.
43. Вінциславська М. В. Поняті та їх роль у виконавчому провадженні / М. В. Вінциславська // Держава і право. – 2013. – № 4. – С. 298–302.
44. Винциславская М. В. Проблемные вопросы исполнения Украиной решений Европейского суда по правам человека / М. В. Винциславская // Российский юридический журнал. – 2013. – № 4. – С. 132–138.
45. Дерій О. О. Процедура виконання рішень зі стягнення аліментів і заборгованості по них у примусовому порядку / О. О. Дерій // Вісник Вищої ради юстиції. – 2012. – № 3 (11). – С. 30-40.
46. Дерій О. О. Деякі особливості визначення порядку стягнення аліментів на неповнолітніх дітей (добровільний, судовий чи нотаріальний порядок) / О. О. Дерій // Судова апеляція : наук.-практ. журн. – 2013. – № 3(32). – С.105–111.
47. Дерій О. О. Щодо вчинення нотаріусом виконавчого напису на

договорі про сплату аліментів / О. О. Дерій// Науковий вісник Херсонського державного університету. Юридичні науки. –2013. – Вип. 5. – Том 1. – С. 76–80.